

PÄIJÄNNE-LEADER RY

2018

VUOSIRAPORTTI

Ihmisten kokoisille ideoille!
www.leadersuomi.fi

YHTEISTYÖSSÄ:

1. Strategian toteuttaminen vuonna 2018

1.1. Strategian tavoitteiden toteumatilanne

Päijänne-Leader ry:n paikallinen kehittämisstrategia on edelleen ajanmukainen ja alueemme kehittymistä hyvin tukeva. Strategian laadinnassa pyrittiin näkemään mahdollisimman kauas tulevaisuuteen mm. ennakoimalla vahvistuvia elinkeinoja, joista etenkin matkailu on alueellamme vahvistunut todella voimakkaasti.

Strategian toteutuminen on edennyt pääosin suunnitelman mukaisesti. Strategian tavoiteasettelua vaivaa edelleen ristiriitaisuus. Alkuvuonna 2018 kävimme konsultin kanssa olemassa oleva strategia läpi ja tulimme tulokseen, että strategia tulisi avata ja selkeyttää, jotta se toimisi oikeasti kehittämistyömme suunnannäyttäjänä. Kävimme aiheesta keskustelua myös MMM:n kanssa ja lopputulema oli kuitenkin, että tässä ohjelmakauden vaiheessa etenemme olemassa olevalla strategialla tekemättä suurempia muutoksia.

Paikallinen pienyrittäjyys ja palveluinnovaatiot

Strategiamme jakautuu neljään painopistealueeseen. Strategisena tavoitteena on paikalliset, yhteistyössä tuotetut palveluinnovaatiot, paikallisten tuotteiden kasvava valikoima ja näkyvyys sekä paikallisen osaamisen arvostuksen lisääntyminen. Paikallisten tuotteiden, sekä oman osaamisen arvostus on noussut alueellamme viime vuosina reippaasti. Meidän rahoitettaviksi hankkeiksi asti paikallisista tuotteista ja palveluinnovaatioista on päätyntä kuitenkin vain muutamia. Palveluinnovaatioissa huomioidaan myös yhdistysten kekseliäät uudet toimintamuodot.

Yhteisöllisyys

Strategisena tavoitteena Yhteisöllisyys-painopisteessä on ollut Kylä- ja Leader toiminnan tiivis yhteistyö, yhteisöllisyyden kasvu ja asuinalueiden toimivat yhteisöllisyyttä tukevat tilat. Painopisteen toteutuminen on edennyt hyvin strategian mukaisesti. Yhteistyö kylä- ja Leader-toiminnan osalta eteni suunnitellusti. Päijät-Hämeen Kylät ry:n ja Päijänne-Leader ry:n yhdistyminen toteutui vuoden 2018 lopulla, kylätoiminnan siirtyessä Päijänne-Leader ry:n alaiseksi jaostoksi. Kylä- ja Leader-toiminnan yhdistyminen tuovat toimintaamme kaivattu syvempää tietämystä kyläyhteisöjen tarpeista ja ajatuksista etenkin sellaisten kylien osalta, jotka eivät ole hankkeita toteuttaneet. Yhteisöllisyys-painopisteessä toteutetut hankkeen kohdistuvat pääosin olemassa olevan infrastruktuurin kunnostamiseen sekä yhteisöä kehittäviin hankkeisiin.

Matkailu

Matkailu on ollut etenkin alkuohjelmakaudesta Päijänne-Leaderin painopisteiden kärjessä rahoitettujen toimenpiteiden osalta, ei kuitenkaan eurojen osalta mitattuna. Heti ohjelmakauden alkuun rahoitettu Päijät-Hämeen matkailustrategian päivitys sekä tulo- ja työllisyys selvitys on ollut erittäin onnistunut sekä hankkeena että yhteistyön avauksena paikallisen matkailuorganisaation kanssa tehtävän matkailun kehittämistyön osalta. Matkailutoimenpiteiden rahoituksessa Leader-ryhmä on löytänyt oman roolinsa alueen toimijoiden ja muiden rahoittajien joukossa. Leader-rahoitteiset hankkeet tukevat isoa alueellista rakennetta mm. kohdistamalla rahoitusta pienten toimijoiden hankkeisiin, mm. kyläyhdistysten luontopolkuihin, tapahtumiin ja pienten yritysten matkailuinvestointeihin.

Maaseutuasumisen uuden muodot

Strategisista painopisteistä haastavin ja mielenkiintoisin on maaseutuasumisen uudet muodot, jossa tavoitteen on tukea mm. yhteisöasumisen, ryhmärakentamisen ja ekokylien syntymistä uusina asumisen innovaatioina alueellamme. Ohjelmakauden alussa teimme strategisen linjauksen, että maaseutuasumiseen keskitytään ohjelmakauden puolenvälin jälkeen, mikäli sitä ennen ei rahoitettavia hankkeita tule. Ajatuksena oli myös odottaa yleisen taloustilanteen parantumista, jolloin halukkuus erilaisiin asumisen ratkaisuihin tulee myös markkinaehtoisesti mielekkäämmäksi.

Asumiseen liittyvän hankeaktiivisuuden havaittiin vilkastuvan vuoden 2018 aikana. Pertunmaan kunta haki ja sai rahoituksen Vapaa-ajan asunnoista vakituiseksi asunnoiksi -hankkeelle. Hankkeen tulokset tähän mennessä ovat kovin lupaavia. Yksi hanke ei kuitenkaan vielä toteuta koko strategisen kärjen tavoitetta, vaan mikäli kevään 2019 aikana ei muita hakijoita ilmaannu, toteutetaan oman tuotannon kehittämishanke, jonka tavoitteena on kartoittaa yhteisöasumiseen, ekokyliin, ryhmärakennuttamiseen, siirtolapuutarhoihin ja maaseudun vuokra-asumiseen sopivat tilat, selvittää kuntien ja yksityisten tavoitteet ja halukkuus edistää ko. teemoja sekä tehdä suunnitelma, miten teeman osalta tulisi edetä.

Julkisen tuen jakautuminen strategian painopisteittäin 2018

	Vuonna 2018	%	Koko kaudella	%	Tavoite%
Pienyrittäjyys ja palveluinnovaatiot	80 602	24	514 052	21	25
Matkailu	117 721	34	760 306	30	30
Yhteisöllisyys	115 308	33	1 232 302	48	35
Maaseutuasuminen	31 960	9	31 960	1	10
Yhteensä	345 592	100	2 538 620	100	100

1.2. Strategian toteuttaminen ja rahoitetut hankkeet

Hanke- ja yritystukihakemukset

Vuonna 2018 Päijänne-Leaderin hallitus käsitteli yhteensä 20 hanketta, joista puollettiin 19. Hankeista yksi oli yrityksen perustamistuki, 11 yleishyödyllistä investointihanketta ja 7 yleishyödyllistä kehittämishanketta. Aiempina vuosina käyttöön otetulla Ideavaihe-käsittelyllä pystyttiin sujuvoittamaan hankkeen läpikäyntiä hallituksessa, hallitus tuli tutummaksi hankkeen kanssa ja hankeajatus tuli entistä tarkemmin perattua ennen päätöksentekoa. Tällä ideahanke-käsittelyllä pyritään helpottamaan sekä hakijan, että hankkeita valmistelevaa henkilöstön työtä karsimalla jo mahdollisimman alkuvaiheessa ne hankkeet, jotka eivät ole strategiamme mukaisia, tai täytä valintakriteerien edellytyksiä.

Yritystukia hallitus puolsi vain yhden. Kyseessä oli perustamistuki aloittavalle yritykselle. Yritystukien kysyntä oli vuonna 2018 koko alueellamme erittäin vähäistä. Alueellamme ns. uudelleen järjesteltiin elinkeino-yhtiöiden toimintaa ja sen toiminta-alue laajenikin loppuvuodesta kattamaan osan alueestamme kuntien halukkuuden mukaan. Toivomme, että vuonna 2019 tämä vaikuttaa positiivisesti myös yritystukien kysyntään. Loppukaudesta ohjasimme yritystukia suoraan Hämeen ELY-keskuksesta haettavaksi.

Hankerahoituksen jakautuminen strategiset painopisteiden mukaisesti

Strateginen painopiste	Hankkeet, kpl	Julkinen tuki (EU+valtio+kunta)	Kokonaiskustannusarvio
Matkailu	6	117 721	138 418
Yhteisöllisyys	6	115 308	168 147
Paikallinen pienyrittäjyys ja innovaatiot	5	80 602	99 537
Maaseutuasumisen uudet muodot	1	31 960	31 960
Yhteensä	19	345 592	438 062

Hankkeiden jakautuminen strategisten painopisteiden mukaisesti

Strateginen painopiste	Hankkeet 2014-2017	Puollettu 2018	Yhteensä 2014-2018	Uusia hakijoita 2018
Matkailu	15	6	21	1
Yhteisöllisyys	27	7	34	6
Paikallinen pienyrittäjyys ja in- vaatiot	15	5	20	1
Maaseutuasumisen uudet muo-	0	1	1	
Yhteensä	57	19	76	13

Hanke- ja maksatusneuvonta

Hanketoimijoiden maksuhakemusosaamiseen liittyen järjestimme yhdessä Hämeen ELY-keskuksen maksatus-asiantuntijoiden kanssa maksuhakemuskoulutuksia kevätkaudella ja syyskaudella. Tämä koulutusmalli on osoittautunut oivallisen toimivaksi, hanketoimijat tutustuvat ELY:n maksuhakemustarkastajiin, saavat suoraan kysyä mieltä askarruttavia kysymyksiä. Koulutuksissa on läsnä kuitenkin tuttu Leader-ryhmä, joka toimii tarvittaessa ”tulkkina” hankkeen ja maksutarkastajan välissä. Koulutukset järjestettiin Päijännetalossa.

Teemahanke

Toimintavuonna 2018 toteutettiin yksi teemahanke, Kylien pienet investoinnit. Teemahankeierroksen yhteydessä tuli luonnollisesti myös muuta aktivointityötä, mm. Nuoriso- ja YhteisöLeader-rahoituksesta. Teemahanke itsessään keräsi hurjasti kiinnostusta, saimme yhteensä 31 alahankehakemusta, joista rahoitettiin 24. Teemahanke on oivallinen väline Leader-ryhmän näkyvyyden lisäämiseksi, etenkin kun infokierrokset toteuttaa kunnittain. Pienillä, hieman kevyemmällä byrokratialla toteutetuilla hankkeilla saadaan uudet hakijat liikkeelle. Toinen teemahanke toteutetaan vuoden 2019 aikana.

Aktivointi-, viestintä- ja koulutustoimet

Varsinaiseen hankeaktivointiin ei alueellamme ole ollut tarvetta, sillä hankehakemuksia on tullut runsaasti ja rahoitus ei millään riitä kaikille hyvillä hankkeilla. Olemme osallistuneet muiden järjestämiin tilaisuuksiin kertoen toiminnastamme mm. yhdistysilloissa ja messuilla.

Valtakunnallinen maaseutumatkailuseminaari 2018

Valtakunnallinen maaseutumatkailuyrittäjien ja -kehittäjien seminaari järjestettiin 20.-22.3.2018 Asikkalassa. Päivien tavoitteena on kehittää maaseutumatkailua, luoda verkostoja ja jakaa hyviä käytäntöjä. Päijänne-Leader ry vastasi kokonaisuudessaan matkailukehittäjien seminaarista tiistaina 20.3. sekä retkipäivän 22.3. retkistä kaikkine järjestelyineen. Ammattitoimijoille suunnatun seminaarin teemana oli Luontomatkailussa menestyksen edellytykset. Puhujina mm. LUKE:n Liisa Tyrväinen, Visit Salon Maija Pirvoila, Aavameri Oy:n yrittäjä Benjamin Donner ja LAMK:n kehittäjä Pirjo Räsänen. Seminaari oli hyvä, se poiki mukanaan monta uutta yhteistyökuvioita meille ja muille toimijoille. Retkipäivän rahoittamamme matkaopas-hankkeen oppaat pääsivät näyttämään taitojaan yhden retken osalta.

Joukkorahoitustyöpaja

Joukkorahoitus on kiinnostanut meitä toimijoina runsaasti ja päätimmekin toteuttaa aiheeseen liittyvän työpajan. Työpajan vetäjänä toimi Tomi Virtanen Doerz Oy:stä. Tomi oli toteuttanut useita erityyppisiä joukkorahoituskampanjoita. Työpajassa saatiin kattava katsaus joukkorahoituksen mahdollisuuksista isoissa ja pienissä toimenpiteissä.

Hankkeiden päätöskahvit

Tällä ohjelmakaudella yhteys hankkeisiin on ollut hieman kevyempi kuin edellisillä. Edellisillä ohjelmakausilla maksuhakemuksen jätön yhteydessä on hakijalta kuullut hankkeen onnistumiset ja karikat. Totesimme, että haluamme edelleen kuulla hankkeen tuloksista ja vaikutuksista ja päätimme toteuttaa hankkeiden päätöskahvit kaksi kertaa vuodessa. Kahveille kutsutaan päätyneet hankkeet ja tervetulleita on toki muutkin. Viimeksi kävimme kuvien kautta läpi hankkeet ja tilaisuus oli hyvin mukava niin toteuttajille, kuin meille rahoittajillekin.

Esimerkkejä hyvistä, strategiaa toteuttavista hankkeista

Hartolan Kuninkaanpolut, toteuttaja Hartolan Kunta

Hartolan Kuninkaanpolut hanke toteuttaa Hartolan keskustan tuntumaan retkeily-/ulkoilureitistökokonaisuuden hyödyntäen alueella jo kulkevia reittejä ja polkuja. Neljästä osuudesta koostuva reitistö muodostaa yhtenäisen, mutta monimuotoisen kokonaisuuden. Reitistön eri osuuksien varrella pääsee tutustumaan mm. Tainionvirran varren valtakunnallisesti merkittävään rakennettuun ympäristöön, suometsään, kulttuurikohteisiin sekä kokemaan sammalpeitteisen kuusimetsän rauhallisen tunnelman. Reitistön suunnittelussa on ollut mukana paikallisia yrityksiä, yhdistyksiä, Hartolan kunta sekä Juotavan Hyvä Etelä-Päijänne ry:n Reitit Menestyseen hanke. Toteutettava reitistö palvelee alueen matkailuyrittäjiä, yhdistyksiä, matkailijoita ja toimii myös paikallisten virkistyskohteena.

Hanke on pitkän suunnitteluprosessin tulos ja samalla hyvä esimerkki siitä, miten vanheneva ja harvenevan yhdistysväki pakottaa miettimään vaihtoehtoja yhdistysten toteuttamille investointihankkeille. Hanke toimii oivallisena esimerkkinä hankkeiden yhteistyön toimivuudesta. Leader-rahoitteisen investointihankkeen suunnittelussa apuna toimi matkailuhankkeen vetäjä, esteettömyyteen liittyvät ongelmat ratkaistiin yhteistyössä ELY-rahoitteisen ja LAMK:n toteuttaman LUKA – hankkeen kanssa, jossa myös kalatalousaktivaattorimme on asiantuntijana esteettömään kalastukseen liittyvissä kysymyksissä.

Kalkkisten kataja, Kalkkisten ulkoilupiste

Hankkeen avulla kylälle saatiin monipuolisemmat harrastusmahdollisuudet kaikenikäisten henkilöiden keuhkuhoitoon. Hanke mahdollistaa voimailuharrastamisen harvaan asutulla maaseudulla, josta matkaa lähimmälle kuntosalille on yli 30 km. Hanke tukee kylälaisten fyysisen kunnon kehittymistä ilman pakollista autoilua lähimpään keskukseseen. Kaikille avoin kuntoilupiste on niin vapaa-ajan asukkaiden kuin vakituisten yhteisessä käytössä. Hanke toteuttaa Päijänne-Leader ry:n strategian painopistettä Yhteisöllisyys. Kalkkisten Kataja valittiin Asikkalan kunnan Vuoden 2018 Kunnan kuntalaiseksi. Valinnan tehnyt hyvinvointilautakunta piti Kalkkisten ulkokuntosalia parhaimpana liikuttajatekona Asikkalassa vuonna 2018.

Pertunmaan asumishanke, Pertunmaan kunta

Esiselvityshankkeella kartoitetaan vapaa-ajan asukkaiden halukkuus muuttaa vapaa-ajan asuntoja vakituiseksi asunnoiksi. Hankkeella kartoitetaan ja pyritään mallintamaan muutosprosessi vapaa-ajanasunnosta vakituiseksi, mm. selvittämällä muutostöiden laajuus ja niiden edellyttämät toimenpiteet. Vapaa-ajan asukkaille suunnatussa kyselyssä tiedustellaan myös halukkuutta ja tarvetta etätyöpaikalle sekä mahdollisille muille avauksille. Hanke ei ole vielä päättynyt, mutta nyt jo toteuttajat ovat tyytyväisiä mm. vastausmäärään, vapaa-ajan asukkaiden halukkuuteen selvittää muutostyöt sekä uusiin mielenkiintoisiin yritysavauksiin, joita hankkeen myötä on tullut. Hanke on käytännössä ensimmäinen, joka toteuttaa Päijänne-Leader ry:n strategista painopistettä Maaseutuasumisen uudet muodot. Strateginen painopiste on ollut mielenkiintoinen ja haastava, mutta varsinaista liikehdintää teeman ympärillä on tullut vasta toimintavuonna 2018.

EJR Products Oy, yrityksen perustamistuki

EJR Products Oy on asikkalalainen aloittava yritys, jonka liikeideana on valmistaa kansainvälisille markkinoille räätälöityjä nahkasta, puusta ja metallista valmistettuja sisustus-, moottoripyöräily-, fantasia-, seksuaaliterveys-, lemmikkieläin ja ratsastustuotteita. Lisäksi yritys tarjoaa rakentamiseen ja sähköasennuksiin liittyviä asiantuntija ja asennuspalveluita sekä valmistamiinsa tuotteisiin liittyviä huolto- ja ylläpitopalveluita. Toimenpiteen avulla toteutetaan yrityksen perustamistoimenpiteet, sekä lanseerataan yrityksen tuoteperhe kansainvälisille markkinoille osallistumalla ulkomaisille messuille (esim. Berliini).

Hanke toteuttaa Päijänne-Leader ry:n strategiaa mm. tuottamalla uusia innovaatiota, käyttämällä paikallista osaamista ja hyödyntämällä jo olemassa oleva paikallista rakennuskantaa. Hanke tuottaa yhden uuden yrityksen, suurella todennäköisyydellä myös palkattuja työntekijöitä tulevaisuudessa. Hakija tekee laajaa yhteistyötä alueen muiden yritysten kanssa, hyödyntäen alihankintaverkostoa mm. puusorvausten osalta. Hankkeen käsittely ja päätöksenteko osoitti hallituksen olevan hyvin tehtäviensä tasalla ja ymmärtävän yritystoiminnan laaja-alaisuuden.

Yhteys valtakunnallisiin hankkeisiin

Vuonna 2018 yhteys valtakunnallisiin hankkeisiin oli heikko johtuen hankkeiden päättymisestä juuri kun sitä olisi tarvittu. Järjestämämme matkailutoimijoiden seminaari olisi ollut hyvä konkreettinen yhteistyön tekemisen kohta, mutta valitettavasti tuohon ajankohtaan ei matkailun koordinaatiohanketta ollut käynnissä.

1.2.1 Toiminta muulla rahoituksella

Sisä-Suomen kalatalouden toimintaryhmä

Päijänne-Leader hallinnoi Sisä-Suomen kalatalouden toimintaryhmää. Sisä-Suomen kalatalousryhmän muodostavat Etpähä ry, Jyväsräi ry, Maaseutukehitys ry, Pohjois-Kymen kasvu ry, Päijänne-Leader ry, Vesuri ry ja Viisari ry. Kalatalousryhmän strategisina painopisteinä on osaamisen, laadun ja innovaatioiden kehittäminen, infrastruktuurin ja toimintaympäristön kehittäminen sekä uusien tuotteiden ja markkinoiden kehittäminen. Rahoitusta Sisä-Suomen kalatalouden toimintaryhmällä elinkeinotalouden kehittämishankkeisiin Euroopan meri- ja kalatalousrahastosta on käytettävissä noin 1,0 miljoonaa euroa kaudelle 2014–2020.

Toimintaryhmän aktivointi- ja verkostotyö on sujunut edelleen hyvin haasteista huolimatta. Hyväksytyt hankkeet ja aktivointitoiminta on ollut linjassa ryhmän strategian kanssa. Hyviä tuloksia ryhmän toiminnasta on mm. VAKAVA-verkosto, joka syntyi vajaasti hyödynnettyihin kaloihin liittyvän VAKAVA-hankkeen tuloksena.

Vuoden 2017 lopussa tehdyssä kalatalousryhmän asiakkaille suunnatussa kyselyssä palaute hankeneuvonnasta, aktivoinnista ja osaamisesta oli hyvää, viestinnässä nähtiin selviä puutteita. Vuonna 2018 tähän haettiin ratkaisua ostamalla ulkopuolista viestintäosaamista. Panostus kannatti ja ryhmä saikin hyvää julkisuutta toimintalleen, mm. valtakunnallisissa uutisissa ja alueen sanomalehdissä.

Heimohautomo

Päijänne-Leader ry sai rahoituksen Hämeen ELY-keskuksesta Maaseudun nykyaika ja tulevaisuuden kansalaistoiminta Päijät-Hämeessä - kehittämishankkeelle. Hankkeen ylätasoinen tavoitteena on tunnistaa kansalaistoiminnan kehittämistarpeet paikallisesti, sekä ideoida asukkaiden ja yhteisöjen aktiivisuuden ja yhdessä tekemisen alustaa. Hankkeen avulla on tarkoitus kasvattaa sosiaalista pääomaa lisäämällä yritysten, julkishallinnon sekä kolmannen ja neljännen sektorin välistä yhteistyötä. Hanke keskittyy kylien ja kirkonkyläiden tarkoituksenmukaisen toiminnan kehittäminen kuntalaisten hyvinvoinnin tueksi ja kyläalueiden elinvoiman lisäämiseksi. Hanke käynnistyy varsinaisesti alkuvuodesta 2019, jolloin marraskuussa tehtävään rekrytoitu Joonas Karhinen aloittaa työt.

Monirahastoisuus, muualle ohjatut hankkeet

Toiminta-alueellamme on lukuisia nuorisoseurantaloja, joiden kunnostushankkeiden osalta pyrimme ohjaamaan kaikki Kotiseutuliiton rahoitukseen kelpaavat talot hakemaan rahoitusta heiltä. Vähitellen alkaa olla tilanne, että yhteiset tilat ovat kunnossa ja paine kokoontumistilojen isoihin remontteihin vähenee.

Yrityshankkeiden osalta olemme tehneet Hämeen Ely-keskuksen kanssa selkeän jaon Leader-rahoitteisten hankkeiden ja suoraan ELY-rahoitteisten hankkeiden osalta. Leader-ryhmään ohjautuvat hankkeet, jotka tarvitsevat hieman enemmän ohjausta ja tukea, sekä ovat kustannusarvioltaan maltilliset.

Nuoriso- ja YhteisöLeader-rahoitus

Vuonna 2016 saimme vihdoin käyttöömme ketterät Nuoriso- ja YhteisöLeader-rahoituselementit. Ohjelmakaudelta 2007-2013 kertyi jonkin verran hankkeista palautunutta kuntarahaa, joka mahdollisti pienten, nopeiden rahoituselementtien käytön. Hakemuksia tuli vuoden 2018 aikana yhteensä 24. Kummassakin rahoituksessa tukimaksimi 500 euroa/hanke. Hankkeisiin käytettävissä oleva rahoitus on jyvitetty kuntien maksaman kuntarahan suhteessa. MiniLeader-hankkeet ovat olleet todella monipuolisia, kuoroasuista kylätalon keittiön kunnostamisen kautta jääharjoitteluvälineistöön.

Viestintähanke, Hämeenraitti

Loppuvuodesta 2015 alkoi Hämeen ELY-keskuksen sekä Leader-ryhmien yhteinen viestintähanke, jonka rahoitus tulee suoraan Hämeen ELY-keskuksesta. Hanketta hallinnoi Linnaseutu ry. Viestintähankkeen verkkosivut ja sinne tuotetut jutut hankkeista on toiminut hyvin hankeviestinnän välineenä. Viestintähankkeen kautta on mahdollistunut myös useiden erilaisten koulutusten järjestämisen hanketoimijoille.

1.3. Rahoitettujen hankkeiden vaikutukset

Hanketoiminnan vaikutuksia vähätellään yleisesti monella taholla. Ongelmana on, että emme osaa tarpeeksi hyvin tuoda esiin hankkeiden vaikutuksia ja vaikuttavuutta. Määrälliset tulokset ovat helposti nähtävissä, mutta vaikuttavuus hanketoiminnan takana on vaikeammin hahmotettavissa.

Päijät-Hämeen matkailulle vuosi 2018 oli ennätysellisen vilkas. Matkailuelinkeinon kehittymiseen liittyvää työtä on tehty Päijät-Hämeessä laajalla rintamalla kaikkien rahoittajatahojen hyvässä yhteisymmärryksessä. Matkailuhankkeiden ammattitaitoiset työntekijät, vahva ja monipuolinen matkailuorganisaatio ja rahoituksen oikea-aikaisuus on saanut alueemme kehittymään ennennäkemättömän hyvin. Leader-rahoituksella on pystytty tukemaan isompia hankekokonaisuuksia, tuomaan kehittämistyöhön konkretiaa mm. selkeiden investointien kautta. Olemme löytäneet hyvän toimintamallin rahoituksen limittämiseen, välttämällä päällekkäisten toimien rahoittamista, tämän mahdollistaa rahoittajatahojen (Hämeen ELY ja Päijät-Hämeen liitto) poikkeuksellisen hyvä yhteistyö.

Useat rahoittamamme hankkeiden toteuttajat ovat saaneet tunnustusta toimintansa kehittymisestä, taustalla on ollut hyvin toteutettu hanke. Erilaisilta toimijoilta hankkeille tulevat huomioimiset ja palkitsemiset antavan vahvan viestin onnistuneista hankepäätöksistä. Tällä ohjelmakaudella on palkittu mm. Heinolan NMKY:n koris-halli vuoden 2018 PaTe-palkinnolla, Satu Nipuli sai PaTe-palkinnon vuonna 2017 lasten- ja nuorten musiikkiteatteritoiminnan eteen tekemästään työstä, Kalkkisten ulkokuntoilupiste palkittiin Kunnon kuntalainen palkinnolla, ja Päijät-Hämeen lintutieteellinen yhdistys valittiin vuoden valtakunnalliseksi lintuyhdistykseksi.

Hankkeiden vaikuttavuuden esiin saamiseksi on tulevaisuudessa tehtävä vielä enemmän työtä. Vaikuttavuusviestintään tulee panostaa ja kehittää toimintatapoja ja mittaristoja, joilla hankkeiden vaikuttavuutta saadaan esiin.

2. Leader-ryhmän oma toiminta ja laatutyö

Leader-ryhmän oma toiminta, onnistumiset ja kehittämistarpeet

Päijänne-Leader ry:n toimisto sijaitsi vuoden 2018 Asikkalan kunnan omistamassa Päijännetalossa, jossa toimii myös kalastusmuseo. Toimistotilojemme laajuus mahdollisti myös toimitilojen tarjoamisen rahoittamillemme hankkeille. Leader-ryhmän toimisto muutti helmikuussa 2019 käytännöllisempiin tiloihin Vääksyn keskusta-alueelle.

Laajeneva työyhteisö on tuonut mukanaan muutoksia ja tarpeita, joihin pyrimme valmistautumaan erilaisilla koulutuksilla ja sekä hyödyntäen oppimissuunnitelmaa. Työntekijöiden koulutustarpeista ja toiveista keskustelimme avoimesti silloin, kun tarve on akuutti. Määrämuotoinen kehityskeskustelu on ollut meidän toiminnassamme hieman kankea, mutta arvoimme sen tarvetta vuosittain ja teemme korjaavia liikkeitä tarvittaessa. Avoin keskustelu toteutuu jokaviikkoisten maanantaipalavereiden muodossa, joissa käydään läpi edellisen viikon kuulumiset, sekä alkavan viikon tapahtumat. Palaverista tehdään muistio, joka lähetetään hallitukselle. Näin hallitus on paremmin tietoinen ajankotaisista asioista, sekä siitä mitä ryhmän työntekijät tekevät.

Hallituksen osaamista lisättiin mm. yhteisellä koulutuksella Etpähä ry:n kanssa. Koulutuksen teeman oli tulevaisuus. Työpajassa pohdittiin tiiviimpää yhteistyötä ja toiminnan tulevaisuutta maakunnallisesti. Tulevaisuustyöpajan tuloksena saimme kuvan siitä mihin hallitus näkee Leader-toiminnan kehittyvän ja mihin meidän olisi syytä pyrkiä. Työpaja oli erittäin onnistunut, tulokset ovat ohjanneet toimintaamme ja olemme alkaneet rakentaa askel askeleelta tietä kohti yhdessä näkemäämme tulevaisuutta.

Hallitus uusiutui vuonna 2018 usealla uudella jäsenellä. Uusien ja vanhojen hallituslaisten koulutus Leader-toimintatavasta ja hankekäsittelystä pidettiin 28.8. Koulutuksessa oli mukana Antti Pitkänen Hämeen ELY-keskuksesta tuomassa ELYn näkökulmaa hankeprosessiin. Hallitusta koulutettiin myös marraskuun lopulla kokouksen yhteydessä työnantajarooliin ja yhdistyksen talousasioihin liittyen. Koulutuksen piti tilintarkastajamme Nina Lettojärvi.

Leader-ryhmän toiminnan onnistumisen tukipylväänä on myös hyvä yhtistyö ELY-keskusten kanssa. Teemme tiivistä yhteistyötä Hämeen ELY-keskuksen kanssa ja meillä on myös Pertunmaan osalta erittäin hyvä yhteys Etelä-Savon ELY:n. Välitön ja avoin kehittämisen ilmapiiri viranomaisten ja Leader-ryhmän välillä on elintärkeää.

Vertaisauditointi

Pohjois-Kymen Kasvu ry:n kanssa toteutettiin vertaisauditointi, jossa keskityttiin auditoimaan nimenomaan hankeprosessia. Vertaisauditointi on erinomaisen hyvä tapa tutustua toisen Leader-ryhmän tapaan toimia. Auditoinnissa havaittiin mm., että suurimmat haasteet ja kehittämiskohteet prosessissa ovat hankkeiden seuranta ja vaikuttavuuden arviointi. Aiheessa on edelleen vielä paljon kehitettävää.

Onnistumiset

Onnistuminen pitkään jatkuneessa pohdiskelussa maakunnallisen kyläyhteenliittymän sekä Leader-ryhmän yhdistymisen osalta saavutettiin marraskuussa 2018, kun Päijät-Hämeen Kylät ry:n syyskokouksessa päätti purkaa yhdistyksen ja liittää sen Päijänne-Leader ry:n kyläjaostoksi. Päijänne-Leader ry:n ylimääräinen kokous hyväksyi uudet säännöt ja hyväksyi kyläjaoston perustamisen.

Laatutyö

Vuoden 2018 aikana ei laatukäsikirjaan tehty kuin normaalit päivitykset muuttuneiden tietojen osalta. Valmis laatukäsikirja on toiminut hyvänä perehdyttämisen välineenä uusille työntekijöillemme sekä harjoittelijoille.

Syyskaudella 2018 hallituksen kokoukset teemoitettiin laatutyön liittyvillä teemoilla. Kylätoiminnan mukaantulon, heillä kesken olevan laatutyöprosessin ja tulevaisuuden suunnitelmien johdosta laatutyö tulee nousemaan vuoden 2019 aikana kokonaisvaltaisesti isompaan rooliin.

3. Leader-ryhmä alueensa kehittäjänä

Päijänne-Leader on pyrkinyt kehittämään rooliaan aluekehittäjänä ohjelmakauden alusta alkaen. Se on edellyttänyt verkostoitumista, monialaista yhteistyömahdollisuuksien hyödyntämistä ja näkyvää osallistumista. Valittavasti resurssit sekä aluekehittämiseen ja hyvin hoidettuun hanketoimintaan ovat rajalliset.

MYR

Päijänne-Leader ry:n toiminnanjohtaja valittiin Maakunnan yhteistyöryhmän pysyväksi asiantuntijaksi elokuussa 2017. Yhteistyöryhmässä ovat edustettuina maakunnan liitto ja sen jäsenkunnat, valtion viranomaiset sekä alueen kehittämisen kannalta tärkeimmät järjestöt. MYR kokoontui vuonna 2018 yhden kerran.

Yhdistysfoorumi

Päijät-Hämeessä maakuntauudistuksen odotustunnelmissa todettiin, että yhdistyskenttä on kovin hajanainen. Päijät-Hämeen liitto ja Yhteinen Päijät-Häme-hanke päättivät kutsua yhdistyskenttää kattavasti koolle. Tavoitteena on yhdistysten yhteistyön verkosto ja kanava monitoimijaiseen yhdessä tekemiseen. Olemme osana verkostoa. Työ jatkuu.

Kehittäjäyhteistyö Raittirihi

Vuonna 2016 alkanut Hämeen Leader-ryhmien tavoitteellisempi ja yhteistyöhakuisempi toiminta jatkui edelleen ja vuoden 2018 aikana Hämeessä alkoi Keski-Suomen mallin mukainen hanketyöntekijöiden, viranomaisten ja Leader-työntekijöiden yhteinen Raittirihi. Raittiriihen tavoitteena on tutustuminen, yhteistyömahdollisuuksien tunnistaminen, vertaisoppiminen ja ajatusten vaihto.

Valtakunnallinen kehittämistyö

Päijänne-Leader ry:n henkilöstö osallistuu myös valtakunnalliseen maaseudun kehittämistyöhön. Vuonna 2018 kalatalousaktivaattori Janne Ruokolainen valittiin Kalatalousverkoston teemaryhmään ja Henna Pirkonen on Suomen Kylät ry:n kyläjaostoon. Taipale edustaa Hämeen Leader-ryhmiä Suomen Kylien Leader-jaostossa.

Muu aluekehittäminen

Päijänne-Leaderin toimihenkilöt jatkavat verkostoyhteistyötä paikallisissa ja maakunnallisissa työryhmissä sekä ohjausryhmissä. Työntekijät ovat edustettuina mm. Heinolan Elinkeinotoiminkunnassa, seutuyhteistyöryhmässä, Hämeen Maaseudun kehittämisen asiantuntijaryhmässä ja hankkeiden ohjausryhmissä. Monta mielenkiintoista tapahtumaa oli vuoden aikana, mm. arvioitsijana *Idea Mining- liikeideakilpailun* tuomaristossa.

4. Tavoitteet vuodelle 2019

Aika, paikka ja perustehtävä oli ohjenuorana menneelle vuodelle. Tähän teemaan keskitymme myös vuonna 2019. Keskitytään perustehtävään, laadukkaaseen hankeneuvontaan, hyvin ohjattuihin hankkeisiin. Sujuviin ja onnistuneisiin maksuhakemuksiin. Unohtamatta kuitenkin tulevaisuuden tähyvää uuden suunnittelua.

Vuoden 2019 keskeiset kärjet:

- **Perustehtävät** – sujuva hankehallinto, toimivat prosessit
- Strategian toteutumisen seuranta ja arviointi
- Yhteistyön tiivistyminen Etpähä ry:n kanssa

Toimintaympäristössä ei ole tapahtunut oleellisia muutoksia, jotka vaikuttaisivat strategian toteuttamiseen. Alueen yritystukien kysyntä on heikkoa, joka vaikuttaa kyllä moninaisesti. Yhteisöjen toiminnassa ei ole tapahtunut oleellista muutosta, vaikka väki alueella väheneekin. Asumisen keskittymisen vaikutukset eivät vielä ole kovin näkyviä. Työtä kirkonkyläiden yhteisöllisyyden kehittämisen eteen on tehtävä.

5. Yhdistys ja sen resurssit

Sääntömuutokset

Yhdistyksen säännöt uudistettiin Kylätoiminnan siirtyessä Päijänne-Leader ry:n alaisuuteen kyläjaostoksi. Säännöissä uudistettiin myös kokouskäytännöt, siirryttiin ns. kahden kokouksen käytäntöön. Tämän muutoksen toivotaan tuovan selkeyttä hallituskausiin ja talouden- ja toiminnan suunnitteluun.

Jäsenistö

Päijänne-Leaderin jäsenmäärän kehitys on ollut tasaista. Jäsenmaksu koetaan enemmän ns. kannatusjäsenmaksuksi kuin aktiiviseksi jäsenmaksuksi. Yhdistyksen internet-sivuilla on linkki, jolla voi hakeutua jäseneksi. Yhdistyksellä oli vuoden 2018 lopussa 108 henkilöjäsentä sekä 61 yhteisöjäsentä, yhteensä 169.

Hallitustyöskentely

Hallitustyöskentely on ollut aktiivista. Hallitus kokoontui vuoden 2018 aikana 9 kertaa, yksi kokouksista oli sähköpostikokous. Kokouksissaan hallitus käsitteli 112 pykälää. Hallitus oli kaikissa päätöksissään yksimielinen. Hallitukseen kuuluu 12 jäsentä sekä puheenjohtaja. Toiminta-alueemme kuudesta kunnasta valitaan edustus kolmikantaperiaatteen mukaisesti siten, että julkisen tahon edustuksen mukaisesti myös yksityisen ja yhdistystahon paikat kiertävät kunnittain. Jokaisella hallituksen jäsenellä on henkilökohtainen varajäsen edustaen samaa taustatahaa.

Päijänne-Leaderin vuosikokous pidettiin Heinolassa, Kirkonkylän kyläyhdistyksen Kyläpirtillä tiistaina 24.4.2018. Kokoukseen osallistui 21 henkilöä, joilla äänioikeutta 19 jäsenen edestä. Päijänne-Leader ry:n hallituksen puheenjohtaja toimii kaksivuotiskauden, jonka jälkeen puheenjohtajuus kiertää kunnasta toiseen. Erovuoroisen pj Hellevi Tupalan tilalle valittiin Marianne Julin Hartolasta. Uusina jäseninä hallitukseen valittiin Kai Virtanen Hartolasta, Saija Jäppinen Heinolasta, Suvi Ahola Padasjoelta, Risto Salminen ja Sini Heikkilä Pertunmaalta. Uusia varajäseniä hallitukseen valittiin Minna Koskinen Asikkalasta, Heikki Mäkilä Heinolasta, Marja-Liisa Aidantausta Padasjoelta, Raimo Mattila Pertunmaalta ja Jocke Stjernvall Sysmästä ja Tero Mäyrä Hartolasta.

Tilin/toiminnantarkastajiksi valittiin Niina Lettojärvi tilintarkastustoimisto Ojala&Tarkelasta, hänen varalleen edustaja Ojala&Tarkela Oy:stä. Toiminnantarkastajaksi valittiin Kaija Montin Pertunmaalta ja hänen varalleen Mikko Ruoppi Hartolasta.

Päijänne-Leader hallitus 2018, tilanne 31.12.2018

	Jäsenet	Varajäsenet	Yli 40 v.	40-25 v.	alle 25 v.
Hallituksen koko	13	13			
Miehet	5	7	11		
Naiset	8	6	14	1	
Nuoret	-	-			
Kolmikanta					
Julkinen hallinto	5	5			
Yhteisöt ja yritykset	4	4			
Maaseudun asukkaat	4	4			
Enimmäisaikasaännön noudattaminen	Kyllä				
Voimassa olevat säännöt toimitettu	Kyllä				

Hallitus on osallistunut kokouksiin pääsääntöisesti erittäin hyvin. Yhdessäkään kokouksessa ei ole jouduttu tilanteeseen, että kokous ei olisi päätösvaltainen. Varajäsenet kutsutaan kokoukseen, mikäli varsinainen jäsen ei itse pääse osallistumaan.

Hallituksen jäsenten osallistuminen kokouksiin

Edustukset: Y= yhdistys, A= maaseudun asukas, J= julkisen tahon edustus

Kunta	Varsinainen jäsen	Läsnä	Varajäsen	Läsnä	Edustus
Asikkala	Hellevi Tupala, pj alkuvuoden	7/9	Aila Tyrni/ Minna Koskinen	2/2	Y
Asikkala	Anna Koskinen, pakkoerovuoro	3/3	Heimo Heinonen		A
Asikkala	Isa Maunula	8/9	Matti Kettunen		J
Hartola	Mari Eilamo, vpj	7/9	Elina Juutinen	0/2	A
Hartola	Kati Pietinen, siirtyi varajäseneksi uuteen hallitukseen	1/3	Kai Virtanen	0/2	Y
Hartola	Kai Virtanen	5/6	Kati Pietinen	0/1	Y
Heinola	Hannu Rinne	7/9	Tauno Kuusinen	0/2	A
Heinola	Outi Pennanen	0/3	Terhi Ahokas	0/3	Y
Heinola	Saija Jäppinen	2/6	Heikki Mäkilä	0/4	J
Padasjoki	Toivo Heikkinen	2/3	Miikka Ounila	0/1	A
Padasjoki	Maria Virtanen	7/9	Antti Räsänen	0/2	J
Padasjoki	Suvi Ahola	5/6	Marja-Liisa Aidantausta	0/1	Y
Pertunmaa	Kaija Montin	1/3	Risto Salminen	1/3	J
Pertunmaa	Risto Salminen	3/6	Raimo Mattila	2/3	J
Pertunmaa	Annukka Lehtimäki	2/3	Tiina Hölttä	1/1	Y
Pertunmaa	Sini Heikkilä	6/6	Tiina Hölttä		
Sysmä	Juhana Kallio	8/9	Teea Sahiluoto	0/1	Y
Sysmä	John Lönnberg	5/9	Maija Sinisalo/Jocke Stjernvall	0/5	J

Päijänne-Leaderin henkilöstö

Päijänne-Leaderin kantahenkilöstö on pysynyt samana jo useamman vuoden ajan. Toimistossamme työskenteli toimintavuonna 2018 toiminnanjohtaja Anu Taipale täysiaikaisena toimintarahalla, hankeneuvoja-taloussih-teeri Virpi Kallioinen toimintarahalla ja viestintäassistenttina Henna Pirkonen toimintarahalla, Seurantalo-hank-keessa ja tehden myös Päijät-Hämeen Kylät ry:n kyläaktivaattorin tehtävät. Kalatalousryhmän aktivaattorina toimii Janne Ruokolainen.

Marraskuussa rekrytoitiin yksi uusi työntekijä, Joonas Karhinen, Maaseudun nykyaika ja tulevaisuuden kansa-laistoiminta -hankkeeseen. Joonas aloitti työt 1.2.2019.

Päijänne-Leaderin taloustilanne

Yhdistyksemme taloustilanne on hyvä, oman pääoma on positiivinen useamman vuoden negatiivisen tilanteen jälkeen.

Vuosiraportin liitteet

Tapahtumat 2018, liite 1.

Hallituksen kokoonpano, liite 2.